

Het keurmerk
Fairtrade
Max Havelaar in

20

vragen

I

Wat is eerlijke handel?

Meer dan een miljard mensen in de wereld lijden honger. Driekwart van hen zijn boeren en landarbeiders in Latijns-Amerika, Afrika en Azië. Het uitgangspunt van eerlijke handel is duidelijk: **“handel, geen liefdadigheid”**. Arme boeren in het Zuiden moeten een beter leven krijgen dankzij een “win-win” handelsovereenkomst tussen boer en consument.

De boeren verenigen zich in coöperaties om zo samen te investeren in hun toekomst. Omdat het keurmerk Fairtrade Max Havelaar borg staat voor **meer rechtvaardige verkoopvoorwaarden**, kunnen de boerenorganisaties gemakkelijker aan de nodige financiële inkomsten geraken. In ruil moeten ze hun coöperaties op een deftige en democratische manier beheren. Dankzij de eerlijke handel kunnen boeren zelf de armoede bestrijden, sterker staan en hun eigen toekomst in handen nemen.

2

Wie is Fairtrade Max Havelaar?

Fairtrade Max Havelaar is een keurmerk, gegroeid uit de samenleving, dat er niet is om winst te maken. Internationale instanties erkennen het systeem als een efficiënte manier om de armoede in het Zuiden te bestrijden. Fairtrade Max Havelaar voert niets in, koopt niets en verkoopt niets. Men kan de werkwijze vergelijken met die van de biolabels of van het FCS-label (voor duurzaam hout). Fairtrade Max Havelaar kent zijn keurmerk alleen toe aan producten die voldoen aan de Fairtradecriteria. **1,5 miljoen families in 59 ontwikkelingslanden plukken er de vruchten van.** Een eerlijke prijs, een verbod op kinderarbeid, vakbondsvrijheid en respect voor het milieu zijn enkele van de criteria van het keurmerk Fairtrade Max Havelaar.

De organisatie Max Havelaar wil de boeren in het Zuiden helpen om hun levensomstandigheden duurzaam te verbeteren via een economische, sociale en ecologische ontwikkelingsdynamiek. Door bedrijven te mobiliseren en consumenten te sensibiliseren helpt ze de boeren-coöperaties om afzetmarkten te vinden. De organisatie Max Havelaar maakt deel uit van FLO (*Fairtrade Labelling Organizations International*), een internationale koepel die samen met de boeren wordt bestuurd.

3

Welke garanties biedt het keurmerk Fairtrade Max Havelaar?

Dankzij een onafhankelijke controle kan het keurmerk Fairtrade Max Havelaar de consument garanderen dat elk product met het blauw-zwart-groene logo voldoet aan de internationale Fairtradecriteria. Door eerlijke producten in zijn winkelkar te leggen, steunt de consument een integrale, duurzame aanpak, die rekening houdt met de **drie pijlers van duurzame ontwikkeling**:

- **Economisch:** de boeren krijgen een eerlijke prijs waardoor hun inkomen stabiel wordt, er zijn mogelijkheden voor prefinanciering en een Fairtrade-premie voor gezamenlijke investeringen die iedereen ten goede komen. De eerlijke prijs dekt de kosten van een duurzame productie.
- **Sociaal:** de boeren verenigen zich in democratische, goed bestuurde organisaties, waardoor ze sterker staan tegenover de markt. Dankzij Fairtrade worden de sociale rechten van de Internationale Arbeidsorganisatie gerespecteerd, de oorzaken van kinderarbeid aangepakt, enz.
- **Milieu:** gevaarlijke pesticiden en GGO's (genetisch gewijzigde organismen) zijn verboden, boeren gebruiken landbouwpraktijken met respect voor de natuur, ze gaan spaarzaam om met water, ze zoeken een duurzame oplossing voor afval, enz.

4

Zijn de controles door het Fairtradesysteem streng genoeg?

Een geloofwaardig Fairtradesysteem staat of valt met strikte criteria en de controle daarop. De organisatie Max Havelaar en haar internationale koepel FLO (*Fairtrade Labelling Organizations International*) laten deze criteria internationaal controleren door FLO-Cert, een autonoom en onafhankelijk controlemechanisme. **FLO-Cert voldoet aan de vereisten van ISO 65, de internationale norm voor certificeringsorganisaties voor onafhankelijkheid en transparantie.**

Jaarlijks gaan inspecteurs op pad om te zien of de boeren de Fairtradestandaarden toepassen. Ze maken hun bevindingen over aan een certificatiecomité, met vertegenwoordigers van de boeren, de invoerders en de verschillende Fairtrade-organisaties. Dit comité kan een certificaat toekennen of weer intrekken. Het kan de boeren huiswerk geven: het beheer verbeteren, pesticiden vervangen door natuurlijke methodes, enz. Ook de invoerders en de werkende bedrijven ontsnappen niet aan een doorlichting. De controle van de laatste schakels in de productieketen is voor Max Havelaar België.

5

Hebben ook landarbeiders iets aan eerlijke handel?

Het keurmerk Fairtrade Max Havelaar werkt vooral met coöperaties van kleine producenten, maar ook met plantages voor die gewassen die bijna alleen daar worden geteeld.

Voor deze plantages gaan de Fairtradecriteria over de **bescherming van de arbeiders**, meer bepaald op het vlak van salaris, contract, sociale zekerheid, vakantiedagen (waaronder moederschapsverlof), het recht op vergadering, het recht op collectieve arbeidsovereenkomsten en de veiligheid en gezondheid op het werk, en over **de versterking van hun positie**. Dankzij Fairtrade kunnen de arbeiders op thee-, bloemen- of ananasplantages lid worden van een vakbond en zich verenigen in comités om hun rechten te doen gelden. Ze beslissen gezamenlijk over sociale of onderwijsprojecten, die ze kunnen betalen met de Fairtradepremie.

6

Wat zijn de resultaten van Fairtrade in het Zuiden?

Fairtrade levert **structurele winst op lange termijn** op. De boeren krijgen een **stabiel inkomen**. Hun coöperaties kunnen zich organiseren en vertegenwoordigen de boeren bij klanten en lokale overheden. De boeren zelf worden professioneler en minder afhankelijk, waardoor ze sterker staan in de export. De boeren bepalen gezamenlijk welke investeringen ze doen om beter te produceren en meer te verkopen: lastdieren, machines, drooginstallaties, afwisseling in de teelten, enz. Ze investeren ook samen in projecten die het leven van de hele gemeenschap verbeteren: gezondheidscentra, onderwijs, studiebeurzen, stromend water, enz.

De eerlijke handel steekt de gewone handel nog lang niet naar de kroon: de hoeveelheden die onder Fairtradevoorwaarden wereldwijd worden verkocht groeien wel jaar na jaar, maar Fairtrade is nog altijd maar een fractie van de internationale handel (minder dan 1 procent). Veel gecertificeerde coöperaties verkopen trouwens maar een deel van hun oogst onder Fairtradevoorwaarden, omdat er te weinig afzetmarkten zijn in het Noorden.

7

Welke winst haalt een boer uit een pakje koffie?

Koffie met het keurmerk Fairtrade Max Havelaar is niet altijd duurder, maar de consument is wel altijd zeker dat boeren door zijn aankoop meester kunnen worden van hun eigen toekomst. Eerlijke handel betekent niet alleen boeren "beter betalen". De ambities reiken veel verder:

1. Welke bokkensprongen de markt ook maakt, **de boer krijgt altijd een hogere prijs dan het minimum dat hij nodig heeft om de kosten te dekken van zijn duurzame teelt** en te voorzien in het levensonderhoud van zijn familie. Doen de prijzen op de markt het beter dan het minimum dat Fairtrade garandeert, dan krijgen de boeren natuurlijk de hogere marktprijs.
2. De aankoper betaalt daarbovenop een **Fairtrade-premie**, waarmee de coöperatie economische, sociale en ecologische projecten kan opzetten voor de hele gemeenschap.
3. Er is een mogelijkheid van **prefinanciering**, waardoor coöperaties altijd geld ter beschikking hebben.

8

Welke producten met het keurmerk Fairtrade Max Havelaar kan ik vinden?

Op dit moment vindt u met een eerlijk keurmerk:

- Koffie in alle vormen, in de winkel en in de horeca
- Katoen (kleding, huislinnen en werkkledij)
- Bananen en ander vers fruit
- Thee, in bultjes of los
- Cacao, chocolade en ander snoepgoed
- Fruitsappen
- Rietsuiker, die ook gebruikt wordt in snoep, koekjes, ijs, enz.
- Witte, volkoren of paarse rijst, voorgekookte rijst, enz.
- Bloemen
- Wijn
- Cosmetica, galamboter, enz.
- Kruiden en noten

9

Waar kan ik de producten met het keurmerk Fairtrade Max Havelaar vinden?

De producten met het keurmerk Fairtrade Max Havelaar zijn te koop in **supermarkten, wereldwinkels en tal van andere handelszaken**. Men treft ze ook aan in cafés, hotels, restaurants, bij chocolatiers, in modeboetieks, bedrijfsrestaurants, automaten, enz.

De Fairtradeproducten zijn even kwaliteitsvol als hun conventionele broertjes. Het enige verschil: het groen-zwart-blauwe logo, dat de dagdagelijkse consumptie zinvoller maakt. Cateringbedrijven, leveranciers en de grootste handelszaken die Fairtradeproducten aanbieden, zijn te vinden in onze **productendatabank**.

Ontdek ze op:

www.maxhavelaar.be/nl/fairtradeproducten!

10

Is Fairtrade minder eerlijk in de supermarkt?

Of het nu in de supermarkt, in de biowinkel of in het café op de hoek is, **het keurmerk Fairtrade Max Havelaar biedt altijd en overal dezelfde garanties**: de boeren kunnen zelf vechten tegen de armoede, omdat ze een stabiele en correcte prijs krijgen voor hun producten. Alles is hetzelfde: het lastenboek, de controle, de steun aan de boerenorganisaties.

De schaal van supermarkten biedt wel voordelen: hoe meer de boeren verkopen, hoe meer inkomsten ze hebben. Trouwens, de consument verwacht dat hij producten uit de eerlijke handel ook kan vinden in zijn vertrouwde winkel. Daarom onderhandelt de organisatie Max Havelaar constructief maar kritisch met verschillende verdelers. Max Havelaar heeft echter geen invloed op de winstmarges of de prijs die de consument betaalt; die worden vastgesteld door de leveranciers en de verdelers. Wie shopt in de Oxfam wereldwinkel bijvoorbeeld weet dat de boeren niet alleen een correcte prijs krijgen, maar dat de opbrengst van de winkels ook nog eens ingezet wordt in het Zuiden.

11

Waarom krijgen ook producten van multinationals het keurmerk Fairtrade Max Havelaar en onder welke voorwaarden dan?

Max Havelaar wil dankzij Fairtrade **zoveel mogelijk boeren in het Zuiden een kans op duurzame ontwikkeling geven**. Het keurmerk is een open systeem: Max Havelaar werkt samen met elk bedrijf – klein, middelgroot of groot – dat zich wil engageren voor Fairtrade. Hoe groter de positieve impact voor de boeren in het Zuiden, hoe beter.

Let wel, **het zijn de producten die het keurmerk Fairtrade Max Havelaar krijgen, nooit het hele bedrijf**. Invoerders en verwerkende bedrijven hebben dan weer een erkenning gekregen om Fairtradeproducten te transporteren en te verwerken.

12

Betekent eerlijk ook bio?

De certificering van Fairtrade Max Havelaar is **geen bio-certificering, maar ze eist wel dat de productiewijze oog heeft voor het milieu**. Een hogere minimumprijs voor bioproducten moet de boeren financieel aanmoedigen om te kiezen voor de biologische landbouw. In dat geval draagt het product dat u in de winkel vindt twee labels: bio en Fairtrade – op dit moment is dat al zo voor 40 procent van de Fairtradeproducten.

Fairtrade heeft dus niet alleen oog voor de portemonnee van de boeren in het Zuiden, maar ook voor hun welzijn en hun gezondheid. Het keurmerk garandeert dat de boeren zorg dragen voor het milieu: water, bodem, kwetsbare gebieden, afvalbeheer. Gevaarlijke pesticiden en GGO's zijn strikt verboden onder de Fairtradevoorwaarden.

13

Kies ik gezien de opwarming van het klimaat niet beter voor lokale producten in plaats van voor die uit verre landen?

De meeste Fairtradeproducten kunnen niet lokaal geteeld worden, terwijl ze hier wel gretig geconsumeerd worden (koffie, thee, cacao, bananen, enz.). Voor een aantal andere producten die wel in het Noorden worden geproduceerd, kunnen de plaatselijke boeren de vraag dan weer niet volgen. Dit is het geval voor honing of bloemen. In deze discussie moeten we trouwens de hele ecologische voetafdruk van wat we consumeren in rekening brengen: we moeten kijken naar de hele productieketen, en niet alleen naar de impact van het transport.

De afstand die containers afleggen zegt namelijk niet veel over de CO₂-uitstoot. Meer dan 90 procent van de Fairtradeproducten wordt vervoerd per schip, een transportmiddel dat weinig broeikasgassen uitstoot. **Deze producten hebben over het algemeen dus een kleine CO₂-voetafdruk**. Zo heeft een studie aangetoond dat biologische, Fairtraderietsuiker uit Paraguay, die naar Europa komt per boot, een lagere CO₂-voetafdruk heeft dan de bietsuiker die lokaal wordt geteeld, maar met intensieve landbouwmethodes.

14

Wat is er zo bijzonder aan het keurmerk Fairtrade Max Havelaar, in vergelijking met duurzame keurmerken zoals Rainforest Alliance en UTZ Certified?

De keurmerken van Rainforest Alliance en UTZ Certified eisen sociale en ecologische duurzaamheid of traceerbaarheid van grote westerse bedrijven, die de oorsprong van hun producten moeten aantonen. Boerenorganisaties krijgen niet gegarandeerd een minimumprijs en Fairtrade premie.

Het keurmerk Fairtrade Max Havelaar van zijn kant ijvert er in de eerste plaats voor dat de levensomstandigheden van de boeren in het Zuiden verbeteren en dat hun organisaties sterker staan. Deze drie labels verschillen dus qua aanpak en doelstellingen. **Het keurmerk Fairtrade Max Havelaar is het enige dat garanties biedt voor de drie pijlers van duurzame ontwikkeling: economisch, sociaal en ecologisch.** Duurzame initiatieven houden zelden rekening met de economische pijler, terwijl die net essentieel is als boeren steviger in hun schoenen willen staan.

15

Moet ik voor Fairtrade dieper in de portemonnee tasten?

De Fairtrade producten kunnen ietsje duurder zijn dan hun gewone broertjes, maar bij producten van gelijke kwaliteit zijn de prijzen toch vaak vergelijkbaar. Als ze duurder zijn, komt dat niet zozeer alleen door de minimumprijs voor de boer, maar wel omdat Fairtrade nog een “nichemarkt” is met een beperkte afzet.

Zoals dat voor bio het geval is, zal ook de prijs van Fairtrade producten dalen naarmate er meer vraag naar is. **Fairtrade producten liggen vandaag meer en meer binnen het bereik van elke portemonnee**, onder meer dankzij de merken van de grootdistributeurs. Let wel, er kan nooit sprake zijn van een prijenslag: Fairtrade is in de eerste plaats een bewuste keuze van de consument.

16

Hoeveel kost het
keurmerk Fairtrade
Max Havelaar
aan de boer?

De kost van de certificering hangt af van verschillende factoren, zoals het type en de omvang van de boerenorganisatie en het aantal producten dat een certificaat moet krijgen. Het is de organisatie die de certificeringskosten draagt, niet de individuele boer. Deze kost is ook begrepen in de berekening van de minimumprijs.

Zo schat APPBOSA, een organisatie van kleine bananenboeren in Peru, de jaarlijkse kost voor de certificeringen (bio en Fairtrade) op ongeveer 100 USD per uitgevoerde container, en dit op een totale kost van ongeveer 10 000 USD per container; dit komt neer op 1 procent van de totale kost. De internationale organisatie FLO (*Fairtrade Labelling Organizations International*) heeft trouwens een fonds gecreëerd om boerenorganisaties die dat nodig hebben, te helpen de certificeringskosten te betalen.

17

Wat is het verschil
tussen Oxfam
en Fairtrade
Max Havelaar?

Wat doen beide organisaties in de eerlijke handel? Daar is wel eens verwarring over. Fairtrade Max Havelaar is een keurmerk voor producten van verschillende merken, die de internationale Fairtradenormen respecteren. **Max Havelaar verkoopt dus zelf geen producten, maar ze voorziet ze van een keurmerk.** Ze sensibiliseert ook Belgische consumenten en bedrijven.

Oxfam Fairtrade daarentegen was één van de eerste merken die producten uit de eerlijke handel op de markt bracht. U zal het keurmerk Fairtrade Max Havelaar terugvinden op de meeste producten van het merk Oxfam Fairtrade. Een van de verkoopkanalen voor eerlijke producten zijn de Oxfam Wereldwinkels. Deze beweging ijvert voor een rechtvaardige internationale handel die iedereen waardig laat leven. Ze doet daarvoor ook aan sensibilisering en lobbying.

18

Kan het keurmerk Fairtrade Max Havelaar mij beloven dat een product 100% eerlijk is?

In tegenstelling tot andere certificeringssystemen die alleen een certificaat afleveren voor de ingrediënten, geldt het keurmerk Fairtrade Max Havelaar voor het hele product: het garandeert dat er zoveel mogelijk Fairtrade-ingredienten in zitten. De eerste voorwaarde voor het keurmerk is namelijk dat **alles wat Fairtrade kan zijn, dat ook 100% moet zijn** (bijvoorbeeld: in een pakje koffie moet 100% van de koffie zijn aangekocht onder Fairtradevoorwaarden).

Producten met meerdere ingrediënten kunnen ook het keurmerk Fairtrade Max Havelaar krijgen, tenminste, als ze voldoen aan deze extra voorwaarde: **minstens 50% van de ingrediënten** moet afkomstig zijn van coöperaties met een Fairtradicertificaat (bijvoorbeeld een reep chocolade: de melk kan niet Fairtrade zijn, want er zijn geen Fairtradenormen voor dit lokale product; daarentegen moet 100% van de cacao en van de suiker komen van boeren met een Fairtradicertificaat).

Voor de volledige uitleg:

<http://www.fairtrade.net>

19

Waarom kunnen boeren in het Noorden niet profiteren van het keurmerk Fairtrade Max Havelaar?

De eerlijke handel is vijftig jaar geleden ontstaan als een initiatief voor internationale solidariteit. Ze wil landen helpen waar geen welvaartstaat is, en waar er erg weinig openbare diensten en infrastructuur zijn. De plattelandsbevolking ontbreekt het er vaak aan het meest essentiële: eten, gezondheid, onderwijs.

Gezien die enorme taak **heeft het keurmerk Fairtrade Max Havelaar ervoor gekozen om zijn werking op het Zuiden te richten**. Dit betekent zeker niet dat er in het Noorden geen behoefte is aan meer solidaire handel! Zo'n initiatief kan zeker rekenen op het enthousiasme van Max Havelaar.

20

Wat kan ik doen?

Kiezen voor Fairtradeproducten uiteraard! Die leveren de boeren in het Zuiden een eerlijk inkomen op. Er zijn zoveel mogelijkheden: koffie, wijn, fruitsap, snacks en vers fruit, chocolade, bedrijfsmaaltijden, geschenken, werk-kledij, enz. U kunt kiezen uit meer dan 1000 producten!

Als u nog meer wil doen, neem dan deel aan onze sensibiliseringscampagnes **“Fairtrade@Work”** en **“FairTradeGemeente”**!

Ontdek ze op:
www.maxhavelaar.be/work &
www.fairtradegemeenten.be.

Schrijf u ook in voor onze nieuwsbrief, via de website www.maxhavelaar.be en word lid van onze [Facebookpagina](#) “Max Havelaar Belgium”.

Copyright foto's: Nathalie Bertrams (p. 6, 19) – Eric de Mildt (p. 4, 8, 11, 13, 18, 23) – Fairtrade Media (p. 7) – Didier Gentilhomme (p. 3, 14, 15, 16, 17, 20, 21) – Kennet Hafgaard (p. 24) – Linus Hallgren (p. 2) – Max Havelaar (p. 9, 10, 22) – Marcus Lyons (p. 12) – Eric Raevens (p. 1) – Oliver Scheel (p. 5) – **Layout:** Françoise Walthery – **Drukkerij:** Druk in de Weer.

Nog vragen?

info@maxhavelaar.be

www.maxhavelaar.be

September 2010

IN SPANDE VAN
DE BELGISCHE
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING **.be**